

Budapest

József-körút 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.
Az előzetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzeti Baleseti Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonyági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 48.314.900. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: *benedekfalvi Dr. Luby Gyula* máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: *Kubik Béla* orsz. képviselő, *szigeti Bartha Andor* m. k. kereskedelemügyi titkár, *Fabián Lajos* mérnök, *Horváth István* mozdony-főszereelő, *Vécsey Frigyes* máv. altiszt, *Sándor Márkus* máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beálló teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj czimén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Választmányi ülés. Egyesületünk választmánya vasárnap, folyó hó 25-én reggel 8 órakor tartja meg legközelebbi gyűlését az egyesület helyiségeiben. A gyűlés napirendje leendő a nyugdíjalapra vonatkozólag a szűkebbkörű bizottság által kidolgozandó és bemutatandó tervezetnek megvitatása és az ebben az irányban teendő további lépéseknek megbeszélése.

Igen kívánatos lenne, hogy ezen a tárgyaláson minél több választmányi tag vegyen részt, már csak az ügy nagyságát miatt is.

A választmányi tagoknak ez az értesítés szolgáljon egyúttal meghívóul is, amennyiben külön meghívók szétküldetni nem fognak.

A szűkebbkörű nyugdíj-bizottság a maga második ülését május 22-én este 7 órakor tartja meg az egyesület helyiségeiben s a bizottság tagjai felkértenek, hogy azon teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Alapító és régi tagok kedvezményei. Lapunk 15. számában közöltük volt egyebek közt az új alapszabályok fontosabb pontjait. Az új alapszabályok 5. §-a elmondja, hogy milyenek az *alapító* meg az *A* és a *B* csoportbeli *régi tagok* kedvezményei 1902. május elseje után, vagyis hogy kinek milyen segélyekre van igénye ettől az időtől kezdve. Figyelmeztetjük az alapító, valamint a régi tagokat,

hogy az új határozmányok ebben a részben csakis a kedvezmények módosítására vonatkoznak, nem pedig az *igényjogosultság* kezdetére is. Nehogy tehát bárki is azt olvassa ki ebből, hogy az ő eddigi befizetései kárba veszttek és hogy az ő igényjogosultsága az új alapszabály folytán most már csak május elsejével fog kezdődni. Aki például 1899. áprilisban lépett a »Kitartás« című lap előfizetői közé, tehát alapító tag, annak most májusban nem újból kezdődik az igényjogosultsága; mert az mostan már a negyedik tagsági évébe lép, annak halála esetén az egylet tehát már 1000 koronát fizet az ő hátramaradottjainak; vagy 300 korona segélyt neki magának, ha a neje elhalálozik. Aki például 1900. júliusban lépett be az egyletbe, az a folyó évi július hónap folyamán már a harmadik tagsági évébe lép és annak az összes kedvezményei már a harmadik tagsági év szerint számítanak. Aki például 1901. évi márcziusban iratkozott be, az most már a második tagsági évben van s halála esetén hátramaradottjainak, neje halála esetén pedig neki magának már kijár mindazon segély, ami az új alapszabály szerint a második évben levőket megilleti.

Az új alapszabály tehát módosította a tagsági díjak és a kedvezmények pénzüsségeit, de *nem módosította a tagsági éveket és nem rövidítette meg senkinek a tagsági kor szerint való igényjogosultságát.* Aki mióta tagja az egyletnek, annyi esztendői igényjogosultsággal bír és az ezen esztendőknél megfelelő kedvezményeket kapja.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 19. számában kimutatott segélyösszeg 26.700 korona.

Balesetsegélyek.

Lapunk 19. számában kimutatott segélyösszeg 16.386 korona 66 fillér.

Nagy idők küszöbén.

Minden jel arra mutat, hogy a magyar vasutak történetében igen jelentős fordulat van készülöben. Hogy általában véve az egész magyar közlekedésügy egy új korszak felé közeledik, amely korszak jelentőség tekintetében minden eddigit lényegesen felül fog mulni.

Alig mult egy esztendeje, amikor a képviselőházban a kereskedelemügyi tárca költségvetésének tárgyalásakor — és ezt megelőzőleg a pénzügyi bizottságban is — úgy a miniszterelnök, mint az akkori kereskedelemügyi miniszter határozottan és kereken kijelentették, hogy a kereskedelmi tárca kettéválasztása nincsen szándékukban s egyhamar nem is fog megtörténni. Oly szavakkal tették ezeket a kijelentéseket, hogy aki hallotta, vagy aki olvasta beszédjüknek ezt a részét, meg volt győződve róla, hogy ez a kérdés ugye lehet hosszú esztendőkre el van megint temetve.

Annál nagyobb volt tehát a csodálkozás, amikor Horánszky Nándor, a mindnyájunk bánatára oly hamar elhunyt új miniszter már képviselőházi bemutató beszédjében úgy emlékezett meg az államvasutakról, mint egy olyan intézményről, amelynek fundamentomai bizony alapos revideálásra szorulnak.

Aki ismerte azt a benső viszonyt, amelyben Horánszky Nándor a kormányelnökhöz állott; aki tudta, hogy Horánszky letéteményese Széll Kálmán minden tervének, minden bizalmas eszméjének — az rögtön tisztában volt vele, hogy az új miniszternek olyan tervei vannak a magyar államvasutak adminisztrációjának módosítását illetőleg, amely tervek immár politikailag is éretteknek mondhatók és amelyek megvalósítása csak rövid idő kérdése lehetett.

Horánszky Nándor váratlan halála elodázhatta ezeknek a terveknek kivitelét; de, amint a jelek mutatják, nem szoritotta őket háttérbe, nem vétette le őket a napirendről. Mert alig lett ismertté az utód miniszternek a neve, a fővárosi sajtó egyértelműen konstataálta, miszerint olyan férfura esett a választás, akinek kezeiben a kereskedelmi tárca kettéválasztása biztosra vehető. Még jobban megerősödött ez a hit, amikor az új államtitkár kinevezése is megjelent, akiben a sajtó és közvélemény egyaránt látja az ipari és kereskedelmi ügyeknek jövődjő miniszterét. A fővárosi sajtónak ezen fejtegetéseit és kombinációit az illetékes kormánykörök eddig sem meg nem erősítették, sem meg nem czáfolták. Hogy nem erősítették meg, az igen

természetes. A kormány a maga terveivel nem igen szokott hamarabb előhozakodni, csak amikor azok a kivitel stádiumáig vannak már előkészítve. Főként az olyan terveknél, melyek annyi érdeket fognak majd érinteni, mint az államvasutak újjászervezése, a politikai előrelátás teszi szükségessé a hallgatást. De hogy nem is czáfolták meg ezeket a híreket, az mindenesetre gondolkozóba ejthet. Komoly jelenség ez nagyon; mert a kormány sokkal csekélyebb fontosságú ügyekben is sietni szokott máskor, mihelyt arról van szó, hogy a sajtó az ő terveit szellőzteti, az ő ügyeit huzza napvilágra. Akár igaz az, amit a sajtó mondott, akár nem igaz — a kormány félhivatalos lapjai czáfolnak.

Most pedig nem czáfoltak. Sehol, egyetlen szóval, egyetlen sorral nem tagadták le azt, amit az újságok a miniszterium kettéosztásáról irtak volt. Kilátásunk van tehát arra, hogy rövid időn belül egy új miniszteriuma leend az országnak: a közlekedésügyi miniszterium. Mert a jelenlegi kereskedelmi miniszteriumban csak az ipari és kereskedelmi ügyek maradnának meg; míg a vasuti, hajózási, postatávirdai és közuti ügyek onnan kihasíttatván, az új miniszterium hatáskörébe utaltatnának. Lenne ez az új miniszterium tehát nem csupán vasuti miniszterium, mint Ausztriában, hanem az ország valamennyi közlekedési ágának legfőbb szakfóruma.

Kivánatos is, hogy legyen, még pedig minél előbb. És hogy ne úgy legyen, mint Ausztriában, egyoldalú vasuti miniszterium, hanem közlekedési miniszterium. Ausztriában ugyanis már régen megbánták, hogy úgy csináltak volt a szervezést s nem adunk neki sok időt, ők is csak erre a nálunk tervezett beosztásra fognak reátérni. Mert a vasuti miniszterium, bármennyire tág hatásköre legyen is a közlekedés ügyének szabályozásában, mindig kötött kézzel fog csak dolgozhatni, amíg tarifális kérdésekben olyan konkurrenssel áll szemben, mint a hajózás, amíg postai és távirdaügyekben egy más szakminiszterium utján boldogulhat csak és amíg a vasuthálózat mellékcsatornái és kiegészítő alkatrészei, a jó közlekedési utak fölött semmiféle ingerenciát nem gyakorolhat. Mindezek kölcsönösen kiegészítik egymást; kell tehát, hogy egy kézben legyenek azok a szálak is, melyek működésüket szabályozzák.

Nagy mulasztás volt eddig is, hogy ez a kettéosztás meg nem történt. Nem tudjuk, hogy e mulasztásnak mi lehetett az igazi oka; de az az egy dolog bizonyos, hogy politikai ténye-

zõink soká, igen soká nem akarták hazánkban a közlekedési — és főként az óriási fejlettségű államvasuti intézményt — egyenrangunak elismerni a többi tradícionális állami intézménnyel. Hiába, ez a szakma is csak amolyan »jött-ment« volt az ő szemeikben, mert hiányzott róla ama bizonyos penészszag. Pató Pál ur gyomra pedig, mi tagadás benne, még ma is visszasírja nem egyszer az avas szalonját.

A magyar vasuti miniszterium ellenzői, mikor már minden ócska argumentumból kifogytak, mikor már nem merték nyíltan hangoztatni, hogy nem tartják méltónak ezt a silány mesterséget arra, hogy az még miniszteriumot is kapjon — akkor hazafiúi aggódásukban azzal ijesztették a gyöngébbeket, hogy nem kell vasuti miniszterium, mert annak az élére majd osztrák generálist állítanak! Dehogy állítanak, dehogy! Az osztrákok is, mikor a maguk vasuti miniszteriumát megcsinálták, csupa kényszerűségből állítottak annak élére egy tábornokot, aki maga is szakember volt. Tették pedig ezt azért, hogy elkerüljék a sok politikus kandidátus tolokodását, akik mindnyájan »rátermetteknek« tudták magukat erre az új miniszteri állásra. Az a tábornok különben igen rövid ideig állott a miniszterium élén; csak addig, amíg találtak egy igazi »civil« szakembert, akinek azután átadták a vezetést. Azóta is mindig ilyen szakemberek vezetik azt a miniszteriumot.

Nálunk mi szükség sem lenne reá, hogy generálist kérjünk kölcsön közlekedésügyi miniszternek. Van reátermett emberünk — hála Istennek — elég. Vagy talán még ennél is több.

Mindig, mindenben a németet, az osztrákot utánozzuk. Ez nálunk szokás szentesítette kötelesség, akár jó az a dolog, amit utánzunk, akár rossz. Tapasztalásból tudjuk pedig, hogy tulnyomó részben a rosszat utánozzuk. Amikor azonban egy okos, egy észszerű és életrevaló dolgot, egy szükségszerű ügyet kellett volna utánoznunk — nem is most, hanem már régebben — akkor se szeri se száma az akadékoskodásnak, a halogatásnak, az elodázásnak. Akkor attól mindig húzódoznak, fáznak az embereink.

Reméljük, hogy a kicsinyes szempontok ezen a téren is mihamarább oda jutnak, ahová valók és hogy a magyar vasuti-ügy az ország politikai életében arra a polczra fog emelkedni, amelyik azt már régóta megillette volna.

Egy város tüzhálála.

Négyszáz egynéhány esztendeje annak, hogy Kolon Kristóf (másnéven Kolumbus Kristóf) génuai születésű, de spanyol hadi szolgálatban álló admirális sok heti tengeri hanyattatás után egy ismeretlen föld partjain kötött ki. Nem nagy kiterjedésű szárazföld volt pedig, ahol legelőször partra szállott, hanem kisebb-nagyobb szigetek egész raja. Csak ezek elhagyása után tette lábát arra a nagy földterületre, amelyet manapság Amerika elnevezés alatt ismerünk.

Mikor Kolumbus azokon a szigeteken kikötött, barátságos fogadtatásra talált az ott lakó barna bőrű indusoknál. Egy népfaj lakta ősidők óta a Kis- és a Nagy-Antillákat (ahogyan e szigeteket nevezik), amely barátját látta a fehér emberben, az új jövevényben. Am ennek a szegény népnek csakhamar nagyon ki kellett ábrándulnia ebből az ő barátjából. Mert a spanyolok, amint lábukat lassan-lassan az amerikai birtokokon megvetették, olyan gyalázatos, gaz és garázdá módon kezdték irtani a jámbor benszülötteket, hogy azok némely országban teljesen kipusztultak, kivesztek.

Igy veszett ki ez a régi népfaj az említett Antillákon is, a nyugot-indiai szigeteken s helyét lassanként elfoglalták a négerék, akiket rabszolgakereskedők hurczoltak át Afrikából Amerikába rabszolga-munkára, és akik itt annyira elszaporodtak, hogy manapság már egész államokat alkotnak, a saját fajukból választott kormányzók vezetése alatt.

Ezen amerikai szigetek egyik gyöngye volt Martinique (Szt.-Márton) szigete a Kis-Antillák csoportjában, mely Franciaország tulajdona. Kiterjedése kb. 1000 négyszögkilométer, lakosainak száma 150.000. Ezen lakosok között alig akadt ezer fehér ember, míg a többi mind vagy tiszta szerezsen, vagy kevert vérű. Mert a fehér ember nem igen bírja az ottani éghajlatot, hamar elpusztul belé. Októbertől-áprilisig tart a nyár és ez rendkívül meleg, egészségtelen; áprilistól-októberig viszont van a tél, ami abból áll, hogy minden áldott nap szakad az eső. Hol vékonyan, hol vastagon, de mindig esik. A levegő telve van nedves, ártalmas párákkal, amelyekben a mi házi állatjaink, a mi növényeink a mi embereink rövid idő alatt tönkremennek. Kivételt csak a sertés és a kukoricza képeznek, amikugylátszik Amerikában is egymás kiegészítő részek teszik, mert nekik még ez a klíma sem árt meg ha együtt lehetnek.

Martinique szigetén tehát igen szépen megterem a cukornád, a dohány, a kávébab, a gyömbér és a mérges kígyó, no meg a fiószerezsen, de más termény nem igen. Hanem van ennek a szigetnek, meg a szomszédságában lévők mindegyikének egy nevezetessége, amiről az emberiség még évezredek multán is meg fog emlékezni.

Ez a nevezetesség pedig a sok tüzhányó hegy. Mintha az egész szigetesoportozat tüzhányókra lenne építve, oly sűrűn követik egymást a füstölgő hegycsúcsok. Igaz, hogy eddig eléggé illedelmesen viselték magukat. A nagy kitörések igen ritkák voltak s még a földrengések sem nagyon bántották a szigetlakók nyugalmát. Az emberek teljes biztonságban érezték magukat s annyira megszokták a tüzhányók szomszédságát, hogy városokat, falvakat építettek közvetlenül azok tövében s estenden oly

nyugodtan hajtották álmra fejüket, mintha a föld forró gyomrának csatornája ezer és ezer mértöldnyire lenne tőlük, és nem néhány száz méternyire.

Most azután egyszerre valóra vált megint annak a régi közmondásnak az igazsága, hogy jobb félni, mint megijedni. A Martinique-sziget tüzihányója, a Mont-Pelée egyszerre csak megunta a hosszú pihe-
nést és nagyhirtelenében olyan kitörést rendezett, hogy nem egészen egy óra leforgása alatt porrá égett a közelében épült egy nagy város és elpusztult nagy negyvenezer ember.

A kitörés most áldozó-csütörtökön történt. Ám nem minden figyelmeztető előzmény nélkül.

A Pelée tüzihányó május harmadikán, szombaton, sűrű füstfelhő és tűzoszlop kivetésével, a melyet mennydörgésszerű robaj kísért, adta az első életjelt. Erre a látványra nagy rémület támadt, amely azonban megszűnt, amint a füstfelhő fölfelé húzódott. Május negyedikén, éjféltkor sűrű hamueső kezdett a városra hullani, a mely annyira megtöltötte a levegőt, hogy a tüzihányó-hegyet nem is lehetett látni. Erre a lakosság ismét nyugtalankodni kezdett és sokan már menekülésre gondoltak. A következő napon, hétfőn reggel a lávafolyam husz láb magasságra növekedett és fél mértöld szélességben zuhogott le a hegy lejtőjén. Sebessége szinte szédítő volt és mindent eltemetett, a mi útjába került. Alig egy-két másodperc alatt elért egy folyót, a melynek medréből kiszorította a vizet. Egy ültetvényes volt az első telep, a mely a katasztrófának áldozata lett. Az óriási terület alig egy másodperc alatt izzó lávatenger lett és csakhamar csak az ültetvényen lévő czukorgyárnak magas kéménye látszott ki a lávából. A tenger háromszáz lábnyira visszatorlódott. Minden pillanatban mennydörgésszerű robbanás hallatszott, a mely még száz mértöldnyi távolságban is szászorosan hangzott vissza. Hétfőn éjjel egyszerre a vulkán óriás tüzlángokat kezdett kihányani. A város lakói rémülve ugrottak ki ágyukból s azon meztelenül igyekeztek a veszedelem elől menekülni. Egy részük a hegyek felé igyekezett, más részük pedig a tenger felé menekült s az ottani kikötőben igyekezett biztosságba jutni. Kedden egész napon át okádott a hegy lávát, a hamueső egy pillanatig sem szűnt meg s a földalatti robaj folytonosan rémitette az embereket. Szerdán reggel kissé csillapodott a kitörés ereje, de délután annál nagyobb erővel újra megindult. A hegy rázkódása minduntalan megrengette az egész szigetet. A csütörtöki nap valamivel nyugodtabban kezdődött. Egyszerre hét óra tájban forgószél keletkezett, a mely a villám gyorsaságával fölkapta a Pelééből kitörő lángokat. A következő pillanatban bekövetkezett a katasztrófa; a hegy belsejéből, mintha most megszűnt volna minden akadály, láva, kő és hamu tört ki, amely szinte hihetetlen sebességgel elborította a várost és kikötőjét, a hol tizennyolcz hajó állott. Az egész város egy pillanat alatt lángokban állott és a meggyulladt hajók czéltalanul forgolódtak az izzó katlanná vált tengerben. Az első két napon senki sem közeledhetett a szakadatlanul égő városhoz és csak a harmadik napon mertek egyes bátor hajósok életük kockázatásával St.-Pierre környékén vitorlázni. Ezek elé borzasztó látvány tárult. A város külső részében ezrivel heverték a megszenesedett és elégett holttestek. Magában a városban egyetlen emberi lény sem volt. A kik nem menekültek idejekorán, mind,

egy-től-egyig elpusztultak. Sok holttesten meg lehetett látni, hogy megfuladás következtében haltak meg.

A nagy kitörés idejében a szigettől alig négy-öt tengeri mértöldnyire egy francia hadihajó czirkált. Ennek emberei távolról figyelték meg a katasztrófát s a kapitány távirati jelentéséből tudta meg a francia kormány a rémséges eseményt. A hajónak magának igyekeznie kellett ki a nyílt tengerre, nem-hogy a város lakosainak segítségére siethetett volna; mert a tüzes hamu oly sűrűn hullott mértföldekre való távolságban is, hogy a megfuladás veszélyének volt kitéve, aki beléje jutott.

A nagy kitörés maga egy észbontó, kimondhatatlan robbanással történt, mely az 1300 méter magas hegyet a közepe táján felül teljesen szétvetette. A megolvadásig izzó kövek, a legkisebttől akkoraig, mint egy jókora emeletes ház, oly sűrűen röpültek ki a kráterből, mint egy végnélküli méhraj a kasból. A kövekkel együtt tört elő végtelen magasságig a tüzes hamunak óriási felhőoszlopa; ezt a sűrű hamufelhőt a szél éppen a város felé hajtotta és hogy a baj teljes legyen, óriási felhőszakadás támadt. A rettentő víztömegek rácsaptak arra a tüzes hamufelhőre s tiz perc leforgása alatt az egész város és vidéke forró hamu-kovász alá volt temetve, amelyikben minden teremtett lélek ott fulladt. Mert menekvésre akkor már nem volt idő. A kráter szélén pedig az izzó láva úgy folyt alá hosszú időn át, mint mikor egy teli hordó a záporban még tovább is ott áll a csurgó alatt.

Az egész vidéken a levegő csak napok multán hült le annyira, hogy a várost legalább meg lehetett közelíteni.

y. s.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A kecskeméti vasúti árvaház javára ujabban a következő adományokat vettük:

<i>Somody</i> Imre gyűjtése, Kecskemét: Szabó Balázs, Mikus Mihály, Szuda Julianna, Domián Lászlóné, Steiner József, Krumpek Károly, Pröszler József, Faragó Teréz, Kovács Sándor, Farkas Istvánné	10—10 fillér, összesen	1.—
Zsigó György	2.—
Faggyas Sándor	1.—
Völgyi József	1.—
Nagy Sándor	—40
A lapunk 11. számában kimutatott összeg ...	435.78	
Eddigi összes gyűjtésünk	441.18	

Drága butor. Az ember csak el tudja költeni a pénzét, ha akarja, csak butort is vehet olyat, hogy egy darabra rámegegy egy dominium ára. Sackville lord Kuole kastélya Kent grófságban például nagyon takarosán be lehet rendezve, mert a többi között van ott egy ágy ami maga belekerült 160.000 koronába. I. Jakab királynak készült eredetileg, elég diszes butordarab lehet, de azért bizonyosan töltöttek már ebben is álmatlan éjszakákat. Ugyancsak a kastélyban van egy vert ezüstmű készült ebédlőasztal. Kincset ér, de — gyomorhaj ellen nem medicina. 36.000 koronát adott a nemes lord egy kandeláberért. Az Otway-család híres fekete ágát 100.000 koronára becsülik. Ébenfából van, száz négerfej van rajta kifaragva, függőnye, paplana, párnája

mind finom fekete selyem. Még többet ér az a mahagóni fa ág, amelynek a francia kormány a gazdája. Több, mint 300 esztendő, a faragása csodaszép, egy amerikai nemrégiben 300 ezer frankot ígért érte, de Franciaország még nem jutott odáig, hogy — eladja a butorait. A híres Higham-gyűjtemény, amely Higham városának a nevezetessége, semmi pénzért sem kapható. Ötven darabból áll, kínáltak már érte egy millió koronát is, de a család, amelynek birtokában van, el nem adja. Legutóbb Henry Grant, aki a milliót ígerte, már 1,600.000 koronát is ajánlott, — sikertelenül. Mindössze egy, a tizenkettedik századból való széket adtak oda neki, félig ajándékba — csekély 20.000 koronáért. Jó ülés eshetik azon a széken. Edvárd király windsori palotájában van egy szék, amelyen 1670-ben a velencei dózsé trónolt: 5300 koronáért vásárolta. Vanderbilt Kornél néhány esztendeje 170.000 koronát adott egy zongoráért Breadelbane márkí egy másikért 60.000 koronát, de a legdrágább az, amelyet Murand newyorki bankár vett a leányának. A kisasszony egy hétszáz ezer koronás zongora billentyűin táncolathatta a fehér ujjacskáit. De azért nem bizonyos, hogy szebben zongoráznék, mint ahogy Liszt Ferenc tudott. Ő felsége a török szultán ezelőtt tiz esztendővel új hálószobát rendeztetett be magának. Az ág ezüsből és elefántcsontból készült, a háta drágakövel van kirakva, a függöny selymének méterje 1600 koronába, az egész három millió koronás számla kifizetése — egy diplomáciai konfliktusba került. Csudaszép a falakat borító szőnyeg, arannyal van szöve és csillog az apró gyémántok sokaságától. Barátságos fészek lehet, a szultán szépeket almodhatik benne.

Hangyára vadászó pókok. Vad és rablóállat a pók általában, de azért nagyon kevesen vannak, melyek a hangyát is meg merik támadni s ha esetleg a szükség reá viszi őket e merényletre, igen gyakran megtörténik, hogy a diadal az élénk, ügyes hangyáé lesz. Annál érdekesebb azonban, hogy a Theridium riparium nevű kis pók, melynek életmódját közelebb dr. Henking tanulmányozta leginkább csak hangyákból él s azokra vadászik. Az említett pók főképp kertekben tartózkodik a rózsafák s más bokrok alatt és sárból staniczliféle fészket csinál magának, mely az ágakra tűzött pókhálókon nyugszik. Dr. Henking látta, amint a pók e fészek készítésénél leszállott a fonalon, külső lábaival elővett egy darab földet, hátulsó lábával néhány fonalat borított reá s azután felhuzta s már addig elkészült fészkeének alsó részéhez ragasztotta. A fészek alulra eső nyílásáról néhány merev hálófonal esik a föld felé, ezek nagyon ragacsosak s kevesbbé tűnnek szembe. Ha hangya megy arra, könnyen hozzáér e fonalokhoz és rendesen csápjja ragad hozzá. Az élénk természetű hangya rögtön izegni-mozogni kezd és elszakítja a fonalat a földtől, de a fészeknél tapadva marad, mert a hangyával együtt mozoghat, sőt esetleg még a fészek is képes egy darabig a hangya felé sülyedni; de a huzás már nagyon erős lesz, a fészket tartó hálófonalak megfeszülnek és így a hangya is kénytelen a földről felemelkedni. E mozgás ésa hangya sulya tudtul adja a póknak, hogy a hálóban zsákmány van. Erre a pók előző a fészkeből s megkeresve a fonalat, melyet a hangya huz, előlábaival megkísérti a hangya ellenálló képességét s aztán lassanként igyekszik azt felfelé huzni, mint az emberek huzzák a kötelen függő kutvedret. Örizzedik azonban attól, hogy nagyon

közel ne jusson kétségbeesett áldozatához, csak távolról vet reá fonalakat s köp ki valami nedvet, minek következtében az lassanként elszédül. Ha már nem félhet többé a hangyától, egészen közel megy hozzá, halálosan megmarja s azután ismét visszahúzódik, hogy bevárja végső küzdelmeit. Ugy látszik, hogy tapasztalatból már egészen pontosan tudja, mikor van vége a hangyának s mikor mehet ismét le, hogy zsákmányát kényelmesen elfogyaszt-hassa.

Mit füstöltek el az emberek tavaly? Az általános forgalomban levő burnótból 44.815 kiló kelt el, míg a pipadohányból 459.147 kilót és 538,322.713 csomagot adtak el. A szivarokból ismét a rövidnek (vegyes külföldi) volt a legtöbb kedvelője, 233,423.100 darabot adtak el. Ezután a kuba-portorikó (Wekerle-szivar) következik, melyből 87,835.226 kelt el. A többi szivarokból elkelt: Regálitás 5,153.200, trabukkó 21,949.860, británika 23,528.600, milláresz 1,001.300, operász 2,224.200, portorikó 69,573.562, finom virzsinia 17,109.000, brazil virginiai 2,740.100, rövid magyar (hosszu szivar) 43,495.800. Összesen 508,099.468 szivart adtak el, majdnem 16 millióval többet, mint 1900-ban. A szivarkákból a hölgy-szivarka fogyott a legjobban, elkelt belőle 421,842.600. Legkevesebb a legfinomabb cigarettából, a Nilusból adtak el, amelyből csupán 356.600 fogyott el. A többiekből elfogyott: stambul 6,297.500, szultán 29,483.742, hunnia 2,745.615, memphis 4,584.500, herczegovinai 24,583.800, sport 24,992.450, jenidge 27,904.100, dráma 266,899.100, virginiai 116,416.000, magyar 206,036.400. Összesen elfogyott a szivarkákból 1.134,546.227 db, körülbelül százegy millióval több, mint 1900-ban. A felsoroltakon kívül az általános forgalomban levő, külföldi gyártmányu szivarokból 477.750 fogyott el. A belföldi különlegességi dohányból elfogyott 251.218 kiló, kevesebb 700 kilóval, mint 1900-ban. A belföldi különlegességi szivarokból 10,710.258, a szivarkákból 42,214.095 kelt el. Egészben véve, az általános forgalomban levő gyártmányokból bevettek 94,537,108 korona 06 fillért, míg 1900-ban 92,862.010 korona 60 fillér volt a bevétel. A belföldi különlegességi gyártmányok eladásából befolyt 7,629,880 korona 88 fillér, kevesebb 101.458 korona 31 fillérrel, mint az 1900. évben. Külföldi különlegességi szivar 510.695 kor. 26 fillér értékben fogyott, kevesebb 63.557 korona 88 fillérrel, mint az előbbeni esztendőben. Szivarkát 39.286 kor. 96 fillér árut és angol papirdohányt 15.453 korona 20 fillér árut adtak el. Az összes bevétel a külföldi különlegességekből 1,465.439 korona 39 fillért tett ki, 2523 korona 20 fillérrel kevesebbet, mint 1900-ban. Az összes bevétel volt: az általános forgalomban levő gyártmányokból 94,537.108 korona 6 fillér, a belföldi különlegességi gyártmányokból 7,629.880 korona 88 fillér és a külföldi különlegességi gyártmányokból 1,465.435 korona 39 fillér; összesen 103,632.424 korona 33 fillér. Az 1900. évben az összes bevétel 102,068.378 kor. 31 fillér, 1,564.045 korona 95 fillérrel kevesebbet tett ki.

Önkényes szabadságidő. A «Dacca Gazette» indiai lap szerkesztősége kijelentette, hogy mivel az egész évi szakadatlan munka nagyon kifárasztotta őket, a lap — egy hónapig nem fog megjelenni.

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Séta a pokolban.

Irla: Szilágyi Gábor.

I.

Négyen voltunk együtt, mind vig jó czimbora,
Rendes szokás szerint kissé borozgatva.
Az égen már régen letűnt a Fiastyuk,
De a hegy levét még egyre szopogattuk.

Mert hogy épen közel volt hozzánk a koresma,
Mi szomjas torkunkat egyre szorongatta.
Borunkat a csapos pedig szűken mérte,
Mert a kancsót mindig félrebillentette.

Beszélggettünk ilten, hol egyről, hol másról,
Régi jó világról, gazdag aratásról,
Szántásról, vetésről, majd boszorkányságról,
Ördögről, pokolról, és több apróságról.

Éltettünk mindenkit, boldog-boldogtalant,
Veszekedtünk is, míg fejünk fölé virradt.
Egyben mindegyikünk mégis megegyezett,
Hogy: Noé ősapánk bölcs ember lehetett.

Mivel az van köztünk épen most a szóban,
»Milyen világ lehet lent a mély pokolban.«
Elmondom nektek, ha meghallgattok szépen,
Mert én jártam már ott; igaz, kissé régen.

Előbb jó lesz, hogyha iszunk egyet rája,
Mert száraz a torkom, mint barát csuhája.
Összecsavarintom tőle az eszemet,
Mert nem mindenkivel történ ilyesmi meg.

Erre mindannyian összekocztítottunk,
— Bevezetésképen egy jó nagyot ittunk.
Egyet köhintettem — torkom köszörültem,
Aztán a beszédet ilyenképen kezdtem.

II.

Rossz világ volt itt fent, gondoltam magamba,
Jó volna lenézni egyszer a pokolba.
Az élet úgy sem ér egy fabatkát sem fent,
Meg kellene nézni, tán jobb lesz odalent?

— Hajobb lesz? — maradok. Miért is jönnék fel?
Hisz a földön velem több van egy féreggel;
Mert a ki a földön egy kissé felkapott,
Gunnyal néz arra, kit sorsa alább hagyott.

Amint elgondoltam, ugysis cselekedtem.
Egy szép napos reggel utra kerekedtem,
Utitársul vettem egy jó somfa fütyköst,
Melylyel oroszlánal néztem volna szem közt

Tarisznyám megtömtem friss jó pogácsával,
Szalonna, füstölt hus, néhány szál kolbásszal;
Kulacsomat szintén a nyakamba vettem,
Melyből próbaképen mindjárt nagyot nyeltem.

Mikor igg magamat szépen felszereltem,
Ismerőseimtől rendre bucsut vettem.
Avval elindultam ki a nagyvilágba . . .
Messzire elkisért falunk karsu tornya.

III.

Sokáig mentem már, nem is tudom meddig,
Körülbelül talán teljes esztendeig.
Az elemózsiám gyakran ki-kifogyott,
De azért az Isten mindig újra adott.

Hogyha a napsugár letűnt már az égen,
Megvettem ágyam zöld mohával szépen,
Takaróul vettem a csillagos eget;
Ugy gondolkodtam a világ sora felett,

Mig csak szemeimre rájött Jákob álma . . .
De nem ében jártam, hanem a pokolba,
Hol tüzes ördögök sárkányon nyargalnak,
Éjjélkor egymással körben versenyt futnak . . .

Nap-nap után folyton mentem-mendegéltem,
Egyszer csak egy sűrű erdőbe elértem.
Annyi volt a tigris és oroszlán abban,
Mint nálunk a szunyog holmi ákáczosban.

Kigyó is volt elég; hosszabbak mint nyárfa,
Százával legeltek, mint mezőn a birka.
Félni, dehogy féltem! — velem volt a somfa,
Undok féreg hullott tőle nagy rakásra.

Másnap azonban egy kicsit megszeppentem:
Az óperenciás tenger volt előttem!
Azért nem mondhatnám, hogy én talán féltem,
Hisz a nagy Dunában eleget fürödtem!

Ruhám egy csomóba hátamra kötöttem,
Azzal uczezu! — magam tengerbe vettem.
Sokáig usztam így, már el is fáradtam,
Egyszer csak valami megmozdult alattam.

Nem tudom hogy mi volt? czethal-e vagy czápa,
Belekapaszzkodtam — felültem hátára,
Ficzkándozott szörnyen, majd hogy le nem
vetett,
De én is erősen fogtam ám a nyeretget.

*A tenger mélyébe olykor le-lebukott,
Czudar állat mint egy ürgét, megáztatott.
Végre partot értem — ottan leugrottam,
Felöltöztem — aztán tovább utazgattam.*

*Délfelé egy igen magas hegyhez értem,
Amelynek tövében kissé megpihentem.
Mikor felértem a hegynek tetejére,
Somfabotom majdnem az eget elérte.*

*Innen körülnéztem »vajjon hol vagyok hát?«
Nem láthatom-e még a pokol kapuját?
Nem láttam még sehol, de láttam falunkat,
Kendteket is amint korcsmába ballagtak.*

*Sok viszontagságon mentem én keresztül,
Fenevadak jöttek elém seregestül.
Magammal egy tigriskölyket el is hoztam,
De harapott a dög, azért agyoncsaptam.*

*Kár volt érte, mert így el sem hiszik kendtek,
Hogy mind igazság az, amit most beszélek.
Pedig szent igazság, hogy megtörtént dolog,
Mint igaz, hogy a nap a föld körül forog.*

IV.

*Végre elértem a pokol tornáczába.
Ottan felöltöztem ünneplő ruhámba,
Mert nagy ur ám kegyes felséges Luczifer!
Nagyobb ur mint nálunk a magas Minister!*

*Amint ruháimat kissé rendbe szedtem,
Mentem volna; ajtót azonban nem leltem.
Mig így tanakodtam: merre van a járás?
Hirtelen ott termett egy ördög óriás.*

*Lába akkora volt mint a kocsi rudja,
Két tüzes szemeit ijesztőn forgatta.
De nem ijedtem meg, nem is csudálkoztam:
A földön ördöggel sokkal találkoztam.*

*»Azt az árgyelusát!« — imigy kiáltott rám,
»Hozott ördög öcsém! Nem ismeresz már talán?
Igaz hogy régen volt, mikor láttuk egymást,
Azért rád ismertem első szempillantást.*

*Hoztalak is volna, de nagy volt a terhem,
Három asszonyt már hátamon vittem.
El akartam öcsém érte többször menni,
De fontosabb dolgot kellett elvégezni.*

*Mert biz sok a dolgom nekem mindig szörnyen,
Minden untalan kell valakit czipelnem.
Pláne asszony népek oly sok dolgot adnak,
Hármasával hozzuk, de el még sem fogynak!»*

(Folytatása következik.)

Az ékszeráros leánya.

(Angol regény.)

(Folyt.)

— P. V. L. után. —

Ugyanaznap este Stone Izsák is felkereste Godfreyt. Épen a kapuban találkozott a festő házi-asszonyának leányával, Hilliárd Juliával. Megkérte, hogy küldje le Godfreyt.

A festő néhány percz múlva lejött.

— Hol kóborolt egész héten át, hogy nem láttam? — kérdezte Stone.

— Sok a dolgom, sietnem kell vele.

— Mikor indul Rómába?

— Mihelyt a megrendelt képeket elkészítem.

Hilliárd Julia észrevétlenül figyelte őket a lépcsőkről.

— Szeretnék önnel beszélni — folytató Stone Izsák — menjünk a Britanniába.

— Nem mehetek, mert annyi a munkám, hogy még éjjel is kell dolgoznom.

— Akkor felmegyek önhöz.

— Ne vegye rossz néven, ha arra kérem, hogy inkább holnapra halaszsa látogatását, mert épen ma akarok még egy képet bevégezni, amely bizonyára önnek is fog tetszeni, ha meglátja...

Alig hogy meghallá ezt Julia, besurrant a műterembe és megnézte az állványon levő képet. Legnagyobb meglepetésére Ellennek majdnem befejezett arczképét látta. Vad gyűlölet villámlott szeméből és akaratlanul emelte öklét a kép felé, mintha meg akarná semmisíteni. Midőn meghallá, hogy a férfiak felfelé haladnak, kifutott a teremből arra a lapos tetőre, mely a szomszéd házra szögelt. Itt azután odavetette magát az ott lévő padra, melyen annyiszor ült Ellennel — az ő kedves barátnéjával — és vad szenvedélyének szabad folyást engedett.

— Tehát őt választotta! őt szereti! Ha gazdag volnék az én arczképemet festené most, amelybe udvariasságból belekezdett ugyan, de félretette, hogy azét a másikat elkészítse. A nyomorult alakoskodó!

— Julia fent vagy? — hallatszott egyszerre Ellen hangja.

— Itt vagyok — felelé ez és jókedvű mosolylyal sietett barátnéja felé.

Egymás mellé ültek. Ellen elmesélte neki, hogy atyja férjhez akarja adni Sir Harcourthoz és kiönté szívének minden keserűségét barátnéja előtt.

Ezalatt a festő Izsákkal a szobába léptek. Godfrey gyorsan félretette Ellen arczképét az állványról, mielőtt azt Izsák megláthatta volna.

— Tehát csakugyan végleg elhatározta magát, hogy Rómába utazik? — kezdé Stone. Akkor sok szerencsét kívánok önnek.

— Köszönöm, Mr. Stone, szükségem van reá, hogy keresettebb legyek és képeimen jobban tudhassak. Meg akarok szabadulni attól a City-beli képkereskedőtől, aki annyira uzsoráskodik velem. Mindeddig rá voltam utalva, de most változtatni akarok sorsomon.

— Remélem, hogy ez sikerülni is fog önnek.

— Nem azért utazom már most, mintha nagy kedvem volna hozzá, de kénytelen vagyok, mert egy vagyonos baronet óhajtja, hogy elkísérjem, a kitől nagyszabásu megrendeléseket várok.

— Igaza van, én is szeretnék más költségén

utazgatni — mondá nevetve Izsák. De mondja csak Godfrey, nincs semmi mondani valója nekem? Azt hittem, hogy elutazása előtt még volna valami megbeszélni valója, azért jöttem önhöz.

— Talán lett volna valami mondani való — sóhajtá Godfrey — ha szerencsém, a mit kívánt, megjött volna már. De így hiába beszélnek.

Izsák megfogta a festő kezét.

— Üljön ide mellém, — mondá — beszéljünk nyugodtan. Tehát ön Sir Harcourttal utazik Rómába.

— Igen.

— Nem hallotta még, hogy leányomnak kilátása van a baronettel házasságra lépni?!

A festő erre nem tudott vagy nem akart válaszolni, csak mereven nézett maga elé a földre.

Izsák észrevette szavainak kellemetlen hatását és igyekezett azt gyöngíteni.

— Én jó véleménynyel vagyok ön felől.

— Mi értéke van ennek reám nézve? — vágott közbe keserűen a festő.

— Erre most nem válaszolok, hanem azt kérdezem öntől, hogy mit tenne ön az én helyzetemben?

— Nem értem, mit akar ezzel a kérdéssel.

— Azt kérdem, mit tenne ön, ha az én helyzetemben volna, és feltenné magában, hogy egyetlen gyermekét előkelő emberhez adja férjhez?

— Mindenekelőtt azt mérlegelném, hogy a tervezett házasságban megtalálja-e gyermekem boldogságát vagy nem.

— Ennek a házasságnak boldognak kell lenni!

— Meg van erről győződve Stone ur?

— És miért ne lennének?

— Kérdezte leányát?

— Igen.

— És mit felelt az ön tervéhez?

— Hogy mást szeret.

— Ezt mondta? Igazán ezt mondta? — kérdező örmel Godfrey.

— Miért örül ennek annyira? — vágott közbe Izsák élesen.

— Van okom rá.

— Tehát ön az a fiatal ember, kit leányom szeret?

— Mit érdekelheti önt az én vallomásom? Mi haszna volna belőle, ha már határozott leánya jövője felett.

— Legalább meggyőződném arról, hogy csalódtam önben.

— Ez ugyan nem sok! — mondá keserűen Godfrey. — De ha már felvetette a kérdést, tehát merítsük is azt ki. Előbb azt kérdezte, hogy mit tennék az ön helyzetében? Erre azt felelem, hogy nekem leányom boldogsága volna elsősorban mérvadó, ha mindjárt le is kellene mondanom az ő kedvéért a baronetról és meg kellene elégednem egy egyszerű művészszel, a kit leányom szivesebben fogad, mint bármely baronetet. Az atyának, aki szereti leányát, nem lehet más akarata, mint leányának mennél nagyobb és állandóbb boldogságot biztosítani. Az üzletember rideg számítása teremthet vagyoni jólétet, de boldogságot soha! Vagy talán túl akarja élni leányát és keserű szemrehányáskép hallani tőle, hogy egyedül ön az oka korai pusztulásának, mert a lelki nyomorba taszította?

Az öreg ember komoran hallgatta az ifju heves szavait, de nem vesztette el önuralmát.

(Folyt. köv.)

Az egy napig nyíló virág.

Ott ültek egy mohlepte nagy kövön, a reggeli napfényben harmattól csillogó fölfutó rózsák alatt.

A leány letette szép szőke fejről a szalmapalapot, melyet a szél minduntalan el akart kapni, s napsugártól hunyorgó szemmel mosolygott a meleg, aranyos fény felé, mely a szép zöld erdőt s a frissen kaszált réteket előzőnlötte.

Az ifju előrehajlott és a leány derült arcába nézett; kezük — egymásba kulcsolva — a régiségtől szürke kő száraz mohán pihent.

Fejük fölött halványfehér folyondár virágok egész özöne hullámozott, ki-kidugva fejecskeiket a zöld lugas és piros kerítés közül. Körülöttük karcsu nyirfák ágait lengette az enyhe reggeli szellő. Alant, a fénylő levelű erdő és a meredek országot mögött vigan folydogált a patak mély sziklaágyában. Mikor a szél erősebben fujt, a viz csobogása egészen fölhangzott hozzájuk, mint valami vigan lobogó láng, — amely abban a pillanatban elalszik, mihelyt a szél megfordul.

— Bár a fölkelő nap aranysugara világítaná meg szerelmünk első napját, édes Margit!

A leány e szavakra hirtelen elmosolyodott s meleg, kék szemét bele mélyesztette a férfi arcába s még jobban megszorították egymás kezét. Majd hátrahajtotta fejét a folyondár közé, ugy, hogy csakugy imbolygott a sok karcsuszáru virág, amint hozzájuk ért, s gyöngyöző harmatesőt hullattak szőke hajára.

— Ugyan ne, még ne! — nevetett a leány s megrázta nedves fűrteit.

— De édes Margit! — kiáltott az ifju és föluggott ültéből. — Csak nem akarod ezeknek a harmatos virágkelyheknek a tartalmát mind szétlocsolni . . . No, már megint kezdod? . . .

Nagy vigyázattal hajtott meg most a férfi egy karcsu virágkelyhet, ugy hogy Margitnak egészen a szájacskájához ért. Telisteli volt ez a virágkehely reggeli harmattal s az éjjel esett esővel.

— Igyál, Margit, igyál!

Margit mosolyogva rejté piezi forró ajkát a hüvös, halványpiros vízbe és ugy szürcsölte . . . Az ifju is odaillesztette száját a lányé mellé s ugy ittak együtt a bájos kis virágkehelyből, mely, mikor az ifju eleresztette a virág szárát, hirtelen visszacsapódott a helyére, a lugas közé.

— Ez volt a mi nászitalunk, Margit!

— Te, — kiáltott föl hirtelen a leány és merően nézett az ifju arcába, — tudod-e, hogy hívják erre mifelénk ezt a virágot?

— Nem tudom, kedvesem.

— Egy napig nyíló virágnak, — szölt csendesen a leányka. — Mert reggel kinyílik és már estére elhervad.

— Egy napig nyíló virágnak. . . És ki hívja így?

— A nagymama.

— Az a vén asszony, ott benn? — s fejével a lugas mögött levő alacsony, vörös házikó felé intett, amelynek ablakán egy éltes nő nézett ki.

— Igen, ő az! — s a lányka könnyedén fölkel. — Ejnye, nini, milyen lett a ruhám! — és sietve kezdte letisztogatni világos, habos szoknyácska fodrai közül a rátapadt mohát.

— Az a kő, amelyen most ültünk a nagymama köve!

— A nagymama köve?

— Igen. Az az óhajta, hogy halála után a sirjára hengerítsék . . . Szegény nagymama oly különös . . . de hiszen olyan boldogtalan is volt egész életében! . . .

A lányka elfordította a fejét, szeme könytől ragyogott, mint a folyondár virága csillog a harmattól. De az ifju hirtelen átkarolta a derekát s fölemelte az esőtől barázdált, érdes szikladarabra, miközben folyton lecsókolta a leány arczáról alápergő könyeket.

— Bizony csuf, vén egy kő ez, Margit; de annál szebb, fiatalabb vagy te, ha itt állsz rajta.

A lányka az ifju nyaka köré fonta karjait s ez erős kézzel leemelte onnan.

Nevetgélve és suttogva mentek ki a kertajtón a nyirfaerdőbe, mely a reggeli harmatos napsugárban úgy csillogott, mint valami aranygyűrűvel telt ékszerszekerény.

— Igen — suttogott a leányka — olyan ifju maradjon a szerelmünk, mint az egy napig nyíló virág és olyan tartós legyen, mint az a kő ott lenn.

Az ifju annyira föllekesült a szavakra s úgy elragadta a férfias heve, hogy meg kellett állnia, s ott, az árnyas lombok alatt össze-vissza csókolták egymást.

*

Az eső megeredt s ugyancsak kopogtatta az ablaküvegeket.

Most egy utazó-kocsi robogott elő és nemsokára már az országuton, a kőfalon túl száguldtak tova a tüzes paripák drága terhükkel. Majd a hidon hallatszott a kocsi dübörgése, ami azt jelentette, hogy mindjárt átér a határon,

A patak szomoruan folydogált tovább a sötétségen át, mint valami tajtéktól borított, messziről üldözött vad. A lányka zokogva fordult el az esőtől csepegő, széltől csikorgó ablaktól, melynek keretében a nagyanyja jóságos arcát látta.

— Nagyanyám . . . óh édes nagyanyám . . . az én hibám-e, hogy szeretjük egymást?

S míg a lovak vadul röpitették messzebb a kocsit, tovább folyt a látomány:

Az öreg asszony megállította örökké pergő rokkája kerekét s tisztos ősz fejét odanyomta az ablak üvegtáblájához, úgy hogy messziről is jól láthatták, s csak nézte-nézte a tájat.

Az eső csak úgy zuhogott le a szélben hajlongó fákra és cserjékre, a lombok kísértetiesen zizegtek s falevelek hullottak a sáros utra.

A folyondár összetépvé himbálódzott magas karóján ide-oda s virágai hervadtan, összetépvé úgy csüngtek le róla, mint élettelen pillangók.

De odalenn büszkén, szilárdan állt most is a vén mohos szikladarab s a likacsaiban nőtt, megszáradt moha elkezdett duzzadozni s új csirákat hajtott.

Ugylátszott, mintha ez a mohos kő a nagymama felé ravaszul hunyorgatott volna a hajnali szürkületben.

Az öregasszony megint csak megindította a rokkája kerekét s annak egyhangu berregése s az esőnek az ablaküveget verdeső méla egyhangu zenéje mellett gunyosan mormogta:

— Hogy a te hibád-e . . . vagy az ő hibája?

Ne azon törd a fejedet! . . . Inkább azt mond meg . . . gyermekem . . . mit akartatok ti azzal az egy napig nyíló virággal? . . .

Eszter.

Hogy Lengyelország »a zsidók paradicsoma« nevet nyerte, s hogy Izrael élelmes fiainak valódi Eldoradojává lőn azokkal a számos szabadalmakkal, melyekkel az ország őket felruházta — ez a közhit szerint, joggal vagy nem joggal, a szép zsidónőnek, Eszternek tulajdonítandó,

Ki volt Eszter, s hogyan szöhetette gyöngé kezével egy nép sorsának vezérszárait? Egyszerűen úgy, hogy ezek a szálak egy hatalmas ember szive körül voltak csavarva, mint orsón a fonál, a melyből annyit forgatott le, a mennyi neki tetszett.

Nagy Kázmér (1333—1370), a »parasztok királya«, a kinek fennmaradt az a híres mondása a földesuraik zsarolásai miatt hozzá panaszszal forduló jobbágyakhoz: »Hát nincsenek köveitek és fűtyköseitek mezőiteken, hogy elnyomóitokhoz vagdaljátok?« — minden tekintetben jeles tulajdonságokkal ékeskedő fejedelem volt, csak egy hibában szenvedett: t. i. nagyon, talán tulságosan is szerette az asszonyokat. Nős létére semmitől sem riadt vissza, hogy elcsábítsa azt a nőt, ki elég boldogtalan volt neki megtetszeni.

Igy például egy napon Károly császár udvaránál egy udvarhölgygyel ismerkedve meg, minden áron birni óhajtotta. Rokiczana azonban, — mert ezen a költői néven hívták a szép leányzót — jámbor és erényes nő volt, a ki nem hagyta magát elvakíttatni egy király szerelme által sem. Szilárdan visszautasította ajánlatait és szerelmi ömlengéseit, s erkölcsi valója fellázadt a gondolat ellen, hogy egy házias ember szerelmét meghallgassa. De a király szenvedélyét fokozta az ellenállás, s hogy célhoz jusson, utálatos cselszövényt főzött ki egy Pymiec nevű abbéval egyetemben.

Az alávaló szerzetes ugyanis, hogy megtörje Rokiczana ellenállását, püspöknek öltözött, hozzá ment, s kétszinüsködéssel behizelegve magát nála, így szólt: »Asszonyom, én megnyugtatom lelkiismeretét és engedélyt adok, hogy nőül mehessen a királyhoz.«

Mikor ezt meghallotta a király kellem nélküli, de erényes neje, veres Henrik hesseni herceg leánya, Adél, kit férje, hogy ledér viszonyainak ne legyen tanuja, a zarnowiecki kastély magányába száműzött, hol tizenöt év alatt egyszer sem érintkezett vele — ott hagyta kastélyát és hazájába utazott, hol a pápa közbenjárását kérte ki, de mielőtt még jogainak érvényét szerezhetett volna, hirtelen meghalt.

Kázmérnak már semmi sem állt utjában, hogy nőül vegye Rokiczánát. De csapodárságát ez a nő sem köthette le hosszú ideig, s kénytelen volt nemsokára helyet engedni szívében egy opocznoi zsidónőnek, Eszternek. Ez az, kiről most szó van.

Ez a szépek szépe hatalmas szenvedélyt ébresztett a király lelkében, és ez által roppant befolyást nyert a király minden lépésére és akaratára. De sorsa hamar tragikussá fordult, még pedig a legkülönösebb körülmény kapcsán, mely csaknem hihetetlennek látszanék, ha meglehetősen hiteles források nem erősítenék.

Elég az hozzá, egy nap, egyikén ama boldog légyottoknak, melyeknek gyönyöre a nagy királyt annyira le tudta bilincselni, Kázmér kedvesének fején oly állatot fedezett föl, melyet az ember épen nem várna amolyan ideális hollófürtök között, hol a költők kedvencz kifejezése szerint »zephyrek szoktak enyelegni«. Ennek az állatnak sokkal költőitlenebb neve van, semhogy ki szabadna irni. A király felbőszülve azon, hogy ily sokáig volt csalódásban a kiábrándító valóság felől, vagy talán a végsőig csigázott undor hatása alatt, fogta a szép zsidónőt s minden teketória nélkül kidobta az ablakon, minek következtében az azonnal szörnyet halt.

Történt pedig ez a lobzowi kastélyban, melyet Kázmér király építtetett boldog szerelmi hajlékával, Krakától három mérföldnyire.

A néphagyomány azt tartja, hogy Eszter tetemei most is Lobzowban pihennek. 1787-ben Szaniszló Ágost meglátogatta a helyet, kerestette az Eszter sirját. De jóllehet az egész kertet felásatta, nem találhatta meg. A szép zsidónőnek két fia maradt Kázmértól: Niemira és Pelka.

Egy mozdony emlékeiből.

Elbeszéli ő maga.

(13. folyt.) A »Kitartás« eredeti humoreszkje.

Jarabek urnak efajta csekélyke enyelgései közepette a munka csak úgy röpült. A rakoncátlan, a dülöngélő kocsik egy-kettőre a vágányon állottak és csakhamar el is huzattak a gabajodás színhelyéről.

Reám került volna a beemelés sora.

Szakkermenszki Jarabek az ő embereivel épp a csipőim megtámogatásával foglalkozott a jobboldalon, mikor a baloldal felől egy harsány hang hallatódott.

— Tudtam! Persze, hogy tudtam! Itt is megint a régi nóta! Se mérnök, se művezető, se lakatos, se senki. Disznózomadta! A könnyebb munkát elvégzik, a kocsikát úgy ahogy beemelik, azután az egész banda szerteszőkik heverni, pálinkázni. A mozdonyt majd beemeli a jó Isten, valamikor holnap, a vágányt meg majd járhatóvá teszi a jó Isten, valamikor holnapután. Huszonötöt veretnék minden ilyen bitangra, disznózomadta!

Aki imigyen kiabált, valami nagyobb fajta ur lehetett. Köcsögkalap, fekete, hosszú kabát, fényes lakktopán, sárga keztyű a ruházata. A kabát gomblyukában valami sokszínű kis karika. Szakálla szépen meg van fésülve, hófehér fogai csak úgy villognak, az orra közepén aranykeretes pápaszem csillog. Igaz, a kabát felső zsebéből valami tarka zseb-kendőcsücsök kaczerkodik kifelé.

Ez az ur, miközben kiabált, erősen hadonászott a botjával, mintha most mindjárt meg akarna verni valakit. De nem vert meg senkit; még az aranyos galléru édes állomási főnököt sem, aki pedig legközelebb állott hozzá, tiszteletteljesen, néma hallgatásba merülve.

— Főnök ur, ki vezette eddig a beemelési munkálatokat?

— Ugy tudom, felügyelő ur, hogy Jarabek művezető.

— Ahá! A Jarabek? A Szakkermenszki? Disznózomadta, no majd bejarabekezek én annak a lusta betyárnak.

Jarabek is, emberei is jól el voltak általam fődve s a felügyelő ur bizonyára azért szidta olyan bátran Jarabeket, mert nem látta őt.

Jarabek pedig egy pisszentéssel meg egy kézlegyintéssel nyugalomra, csendre inté embereit és — szó nélkül tovább hallgatta, miként szidja őt az az ur a másik oldalon. Szinte csodáltam Jarabeknek ezt a hirtelen való nagy türelmét és szelidségét.

Az ezután következett váratlan jelenetet máig sem tudom magamnak megmagyarázni. Történetesen épp a nagy urat néztem, aki engem előlről megkerülve, azon oldal felé lépegetett, ahol Jarabekék hangtalanul pizsmogtak.

Abban a szempillantásban, amint erre a másik oldalra kilépett volna, Jarabek harsányan elkiáltotta magát:

— Hé! Megfogsz ez a kötél!

S ezzel egy jókora kötélcsomót oly erővel hajított előre, az előttem szájtátva ácsorgó pályafentartási munkások közé, hogy annak legalább is négy ölnyre el kellett volna szállnia. Dehát a kötélcsomó nem szállt el olyan messzire, mert utközben váratlan akadályba ütközött: a pörölő urnak a köcsögkalapjába.

Ezt a köcsögkalapot arról a büszke magaslatról lelódítván, maga a kötél jobbnak látta egy kis pihenőt tartani utközben. Szépen körültekergődött a födél nélkül maradt fürtös fejen, arczon, nyakon és egyebeken, azután ott kedélyesen megsimult, mint aki a legjobb helyre talált.

Am az érdekelt ur nem volt a kedélyes kötéllal egy véleményen. Köpködni, hadonászni kezdett, mintha egy méhrajban tussoltatná a fejét. Mindenáron és mentül hamarabb szabadulni igyekezett a szokatlan fejdisztól, aminek az lett a vége, hogy megint csak ő huzta a rövidebbet. Mert mire a kötelet nagy sietséggel és az állomási főnök segítségével lekapkodta magáról, a körülötte állók következő hiányosságokat észlelének imént még oly délczeg alakján: a fejről a fürtök szőrin-szálán eltűntenek és ragyogó kopaszágnak adának helyet; orra közepéről az aranykeretes czvikker — bizonyára öngyilkossági szándékból — egy kétségbeesett ugrást tett a nagy semmiségbe s a következő perczen összetörve, holtan terült el gazdája lábainál; követte példáját a villogó fogsornak fele, csak azzal a különbséggel, hogy neki az öngyilkosság nem sikerült. Eme hiányosságok helyett azonban mind az a por, rozsdapiszok, korom, kátrány, olajzsir, ami csak egy műhelyi kötél testén és testében lakozhatik — az mind ott maradt a nagy ur fején, fülein, arczán, nyakán, gallérján, kabátján.

Jarabek pedig, ijedtnek látszó arczczal, csak annyit tudott mondani meglepetésében:

— Szakkerment!

Azután megvárta, amig ur és kötél ismét elválnak egymástól s ezzel a mentegetődzéssel járult a felügyelő elé:

— Szakkerment, sag götel megakarta én tobsz etyig mámlász és götel akatta ten Herrn Inspekter a fejetul. Szakkerment!

Ugy-ugy. Hát Jarabek a mamlaszok egyikének akarta csupán odadobni a kötelet és eközben történt — egészen véletlenül — a sajnálatos eltrafálás, mert hát az inspektor ur éppen rosszkor lépett ki a mozdony mögül. Értelek Jarabek, gondoltam én magamban.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. A. Ha a gyermek törvénytelen ágyból született, azt törvényesnek beírni nem lehetett és nem hisszük, hogy akár pap, akár anyakönyvvezető azt törvényesnek iktatta volna be. A szülék törvényes egybekelése után természet-szerűleg a korábban született gyermekek is törvényesekké válnak és minden jogot úgy élveznek, mint bármely más törvényes gyermek. Kell azonban, hogy az egybekelést az apa vagy anya ott is bejelentse, ahol a korábban született gyermekek kereszteltetett és anyakönyveltetett, és hogy a házassági okmányok bemutatásával a gyermek törvényesítését kérje.

Buzek Géza, Budapest, 3 korona 28 fillért; Takács János, Szombathely, 4 korona 84 fillért; Kondor Gyula, Sz.-Balla, 6 korona 80 fillért; Bíró Ede, Kovászna, 6 korona 80 fillért; Szalóky János, Ipolyság, 8 korona 50 fillért; Szalmuther József, Kismarton, 11 korona 35 fillért; Magyar Dénes, Fogaras, 12 korona 80 fillért; Kocsis István, V.-Hunyad, 14 korona 35 fillért; Petykó András, Eger, 16 korona 39 fillért; Schmelhaus Emil, Gány, 16 korona 80 fillért; Berzéthy Nándor, Murány, 17 koronát; Cseh Sándor, Uj-Péteri, 17 korona 42 fillért; Könyves Kálmán, K.-Félegyháza, 18 korona 6 fillért; Tankó István, Eger, 18 korona 20 fillért; Galba Máttyás, Lipótvár, 18 korona 70 fillért; Máté Kertész Mihály, Ujszékely, 19 korona 69 fillért; Sziklai László, Budapest, 19 korona 74 fillért; Gottrich Márton Vecsés, 22 korona 60 fillért; Virbán János, Maros-Bogát, 22 korona 99 fillért; Proksch Jakab, S.-A.-Ujhely, 25 korona 84 fillért; Egyházy János, Esztergom, 27 koronát; Dániel Sándor, Banicza, 27 korona 20 fillért; Deutsch Jakab, Zágráb, 41 korona 20 fillért; Deák Renosisovszky József, Nagy-Becskerek, 51 korona 31 fillért; Torzsás György, Temesvár, 58 koronát; Hegyi Endre, Kis-Czell, 61 korona 92 fillért; Zsigó György, Nagy-Várad, 63 korona 64 fillért; Glós Károly, Sziszek, 65 korona 86 fillért; Vogyeráczky József, Budapest, 76 korona 50 fillért; de Rivó József, Bród, 119 korona 98 fillért; Bene János, Kassa, 164 korona 60 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Taksa András, Berettyó-Ujfalu, november és december hónapokra; Józsa Bertalanné, Budapest, november és december hónapokra; Kretschmer Ágoston, Budapest, január és február hónapokra; Pojmann Vincze, Somogy-Szobb, márczius hóra; Kropf Emil, Körösmező, márczius és április hónapokra; Gillich Ádám, Brsadin, április hóra; Barabás Károly, Belovár, április hóra; Tóth István, Zimony, április hóra; Blazsek István, Kis-Garam, április hóra; Balhási János, Vinkovce, április hóra; Bácsi Imre, Gyoma, április és május hónapokra; Cseskovits Béla, A.-Sárisáp, április és május hónapokra; Sárge László, B.-Ujváros, április és május hónapokra; Dudás György, Pleternica, április és május hónapokra; Kiss Gábor, Kis-Bocskó, április és május hónapokra; Huszár István, Nagy-Becskerek, április, május és június hónapokra; Sztanó Pál, Nyustya, május és június hónapokra; Asztalovszky Kálmán, Dovalló, május és június hónapokra; Für Vilmos, Fogaras, május és június hónapokra; Piha Anna, Szerencs, május és június hónapokra; Bartosics József, Pozega, május és június hónapokra könyveltük.

Felelősszerkesztő: Temesváry Alajos.

Buschmann F. könyvnyomdája Budapest (Haris-Bazár).

Tagtársaink figyelmébe ajánljuk

CZACZKIS BERNÁT műhímző-intézetét

BUDAPEST, V. ERZSÉBET-TÉR 15. sz. alatt
ahol mindenféle hímzési munkák gyorsan, szépen
és jutányos árban készíttetnek.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében.

Az iskola br. Dániel Ernőné, az ország egyik legkiválóbb mánásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is örökdi az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: Szécskay István, vezető: Balázs Sándorné, kézimunka-tanító: Konecz Ida.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körut 45. szám alatt)

egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII. Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányu sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint müláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenek.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkisézők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkiséző figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.

Raktárnok

vagy rakfelvigyázó, jó egészséges vidéki kis állomásról, lehetőleg a szegedi üzletvezetőség területéről, hajlandó volna-e cserélni Budapestre? Czimem a kiadóhivatalban tudható meg.